

УКРАЇНСЬКЕ
ТОВАРИСТВО
ОХОРОНИ
ПАМ'ЯТНИКІВ
ІСТОРІЇ
ТА КУЛЬТУРИ
ЛЬВІВСЬКА
ОБЛАСНА
ОРГАНІЗАЦІЯ

ВИДАВНИЦТВО
«КАМЕНЯР»

СКАРБИ НАРОДНІ

М И К О Л А Д Р А К

МІСЦЯ
РЕВОЛЮЦІЙНОЇ
СЛАВИ
У ЛЬВОВІ

*

Л Ь В І В А 1 9 7 2

РОЗПОВІДЬ ПРО МІСЦЯ,
ПОВ'ЯЗАНІ З БОРТЬБОЮ
ТРУДЯЩИХ ЛЬВОВА
ЗА СВОЄ СОЦІАЛЬНЕ
І НАЦІОНАЛЬНЕ ВИЗВОЛЕННЯ,
ЗА ВОЗЗ'ЄДНАННЯ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ
З РАДЯНСЬКОЮ УКРАЇНОЮ

Орденоносний Львів — один із найбільших економічних і культурних центрів Радянської України. Він має славне історичне минуле. Його численні вулиці, площі, будинки були свідками героїчних виступів львівського пролетаріату, революційної боротьби трудящих за своє соціальне і національне визволення, за возз'єднання західноукраїнських земель з Радянською Україною.

Перші виступи львівських робітників проти гнобителів сягають 1848 р. Наприкінці 60-х років робітничий рух вступає у новий період.

Створюються різні робітничі організації, розгортається страйкова боротьба. Серед робітників поширюються ідеї утопічного, а далі й наукового соціалізму. І. Франко, який переклав на українську мову 24-й розділ першого тому «Капіталу» К. Маркса і частину праці Ф. Енгельса «Анти-Дюрінг», а саме «Розвиток соціалізму від утопії до науки»,— був одним із перших популяризаторів ідей марксизму в Галичині.

Важливу роль у поширенні серед робітників соціалістичних ідей відіграла заснована 1878 р. перша робітнича газета в Галичині «Праця», що виходила польською мовою. Редакція газети знаходилась на вул. Личаківській (Леніна), 67. Її редактором і видавцем став робітник-друкар Й. Данилюк. Деякий час тут працював Л. Варинський, засновник «Пролетаріату»—першої робітничої партії в Польщі.

На сторінках «Праці» друкувалися статті про суть капіталізму, шляхи знищення експлуатації людини людиною, необхідність створення нового, соціалістичного ладу. Надруковані газетою статті І. Франка «Хто є робітник?», «Як виникла наймана праця?», «Що нам приносить праця?», «На кого працюємо?» та інші відіграли чималу роль у становленні й вихованні робітничої свідомості.

Редакційна колегія (Й. Данилюк, А. Маньковський, І. Франко, М. Павлик, Б. Червенський та інші) розгорнула широку діяльність, спрямовану на об'єднання українських, польських та єврейських робітників у єдину партію. З цією метою редакція розробила та опублікувала у «Праці» «Програму галицьких соціалістів» (1879 р.). На змісті цього першого програмного документа галицьких соціалістів сильно позначився вплив «Маніфесту комуністичної партії» К. Маркса і Ф. Енгельса. Як і «Маніфест», «Програма галицьких соціалістів» закликала трудящих до боротьби за знищення капіталізму і встановлення соціалістичного ладу.

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИКА

№ 4. 1.

Маніфест комуністичної партії

✍

Титульна сторінка українського перекладу
«Маніфесту комуністичної партії»,
який вийшов у видавництві
Української соціалістичної партії в 1902 р.
Видавництво містилося в будинку № 8
на вул. Ліндога (нині вул. Руднева)

Львів, 1902.

ВИДАВНИЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТ. ПАРТІЇ
„Друкарня Ульцова“ ул. „Ліндога“ 8.

Важливою подією робітничого руху стало святкування 1 Травня. Рішення про святкування було прийняте на загальних зборах робітників 23 березня 1890 р.

1 Травня 1890 р. о 9-й годині ранку біля міської ратуші (пл. Ринок) почали збиратися робітники. Тисячі людей заповнили зал ратуші, подвір'я. О 10-й годині під головуванням редактора газети «Праця» Й. Данилюка відкрився робітничий мітинг. Учасники мітингу прийняли резолюцію, в якій вимагали встановлення восьмигодинного робочого дня, загального виборчого права, запроваджен-

10.936,
РОССИЙСКАЯ СОЦИАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТИЯ

ИСКРА

ВТОРОЙ ГОДЪ ИЗДАВАНІЯ

Названы поперечны вліаки...
Объёмъ: 124 стр. 10 коп.

№ 24

1 СЕНТЯБРЯ 1904 ГОДА

№ 24

ПРОКЛЯТЫЕ ПОМОГЛИ ЗАКОННО ЗАСТАВИТЬ...
Вотъ, наконецъ, мы имеемъ законъ, который...
Законъ этотъ, конечно, не идеалъ, но онъ...
Онъ показываетъ, что у насъ есть люди, которые...
Этотъ законъ является первымъ шагомъ...
Онъ даетъ намъ право на законный...
Онъ является основой для дальнейшихъ...
Онъ показываетъ, что мы не одиноки...
Онъ даетъ намъ надежду на лучшее будущее...
Онъ является символомъ нашей борьбы...
Онъ показываетъ, что мы можемъ выстоять...
Онъ является основой для нашей программы...
Онъ даетъ намъ право на участие в управлении...
Онъ является основой для нашей демократии...
Онъ показываетъ, что мы можемъ бороться за свои права...
Онъ является основой для нашей свободы...
Онъ даетъ намъ право на законный протестъ...
Онъ является основой для нашей солидарности...
Онъ показываетъ, что мы можемъ бороться за мир...
Онъ является основой для нашей культуры...
Онъ даетъ намъ право на законный трудъ...
Онъ является основой для нашей экономики...
Онъ показываетъ, что мы можемъ бороться за справедливость...
Онъ является основой для нашей истории...
Онъ даетъ намъ право на законный прогрессъ...
Онъ является основой для нашей культуры...

Вотъ, наконецъ, мы имеемъ законъ, который...
Законъ этотъ, конечно, не идеалъ, но онъ...
Онъ показываетъ, что у насъ есть люди, которые...
Этотъ законъ является первымъ шагомъ...
Онъ даетъ намъ право на законный...
Онъ является основой для дальнейшихъ...
Онъ показываетъ, что мы не одиноки...
Онъ даетъ намъ надежду на лучшее будущее...
Онъ является символомъ нашей борьбы...
Онъ показываетъ, что мы можемъ выстоять...
Онъ является основой для нашей программы...
Онъ даетъ намъ право на участие в управлении...
Онъ является основой для нашей демократии...
Онъ показываетъ, что мы можемъ бороться за свои права...
Онъ является основой для нашей свободы...
Онъ даетъ намъ право на законный протестъ...
Онъ является основой для нашей солидарности...
Онъ показываетъ, что мы можемъ бороться за мир...
Онъ является основой для нашей культуры...
Онъ даетъ намъ право на законный трудъ...
Онъ является основой для нашей экономики...
Онъ показываетъ, что мы можемъ бороться за справедливость...
Онъ является основой для нашей истории...
Онъ даетъ намъ право на законный прогрессъ...
Онъ является основой для нашей культуры...

Вотъ, наконецъ, мы имеемъ законъ, который...
Законъ этотъ, конечно, не идеалъ, но онъ...
Онъ показываетъ, что у насъ есть люди, которые...
Этотъ законъ является первымъ шагомъ...
Онъ даетъ намъ право на законный...
Онъ является основой для дальнейшихъ...
Онъ показываетъ, что мы не одиноки...
Онъ даетъ намъ надежду на лучшее будущее...
Онъ является символомъ нашей борьбы...
Онъ показываетъ, что мы можемъ выстоять...
Онъ является основой для нашей программы...
Онъ даетъ намъ право на участие в управлении...
Онъ является основой для нашей демократии...
Онъ показываетъ, что мы можемъ бороться за свои права...
Онъ является основой для нашей свободы...
Онъ даетъ намъ право на законный протестъ...
Онъ является основой для нашей солидарности...
Онъ показываетъ, что мы можемъ бороться за мир...
Онъ является основой для нашей культуры...
Онъ даетъ намъ право на законный трудъ...
Онъ является основой для нашей экономики...
Онъ показываетъ, что мы можемъ бороться за справедливость...
Онъ является основой для нашей истории...
Онъ даетъ намъ право на законный прогрессъ...
Онъ является основой для нашей культуры...

Один з номерів лєнінської газети «Искра».
Примірник зберігався в бібліотеці
Наукового товариства імені Шевченка

ня обов'язкового навчання рідною мовою і т. п. Збори вирішили всі вимоги скласти в петицію і подати на розгляд Державної ради. Святкування 1 Травня яскраво продемонструвало прагнення робітників до єднання «з мільйонами братів, що борються за свої права, за життя, за світло». До речі, це було перше святкування дня міжнародної солідарності трудящих на території нашої країни. Від того часу робітники Львова відзначали його щорічно.

Вул. Леніна. Будинок 22,
в якому містилася явочна квартира
агентів лєнінської «Искры»

На розвиток робітничого руху у Львові, як і в усій Галичині, великий вплив мала революційна боротьба пролетаріату Росії. Між галицькими лівими (українськими і польськими) та російськими соціал-демократами налагодилося тісне співробітництво. Галицькі соціал-демократи, зокрема, допомагали російським революціонерам транспортувати через Галичину в Росію газету «Искра». Місця-схову лєнінської газети знаходились у приміщенні Наукового това-

риства ім. Шевченка, на вулиці Чарнецького (Радянська), 26, у будинках на вулицях Ліндого (Руднева), 8, та Личаківській (Леніна), 22 (явочна квартира агентів «Искры»).

Жорстока експлуатація трудящих, з одного боку, і поширення марксистської літератури, — з другого, викликали на початку ХХ ст. різке загострення класової боротьби в Галичині. Місцем одного з революційних виступів трудящих Львова стала Стрілецька площа (пл. Д. Галицького), де на початку червня 1902 р. відбулися перші барикадні бої з поліцією та військом.

...26 травня у місті розпочався страйк будівельників. Причини страйку — жорстока експлуатація, нестерпні умови життя робітників, безробіття (на 10 тисяч робітників-будівельників працювало всього 2 тисячі), постійне зниження і без того низької платні.

Доведені до відчаю робітники зібрались 1 червня на Стрілецькій площі й почали вимагати від підприємців підвищення платні, дев'ятигодинного робочого дня, попередження за два тижні про звільнення з роботи... Та у відповідь на ці вимоги проти робітників було застосовано зброю.

Наступного дня понад 5 тисяч робітників знову зібралися на Стрілецькій площі. Поліція відкрила по страйкарях вогонь. Коли від куль «охоронців порядку» загинула дружина одного львівського муляра, виникла сутичка робітників із поліцією. У цій сутичці було поранено 5 поліцаїв. Поки на допомогу поліції прийшли гусари, робітники встигли спорудити барикади.

Розгорівся запеклий бій, під час якого 5 робітників було вбито і 50 поранено.

Кривавий злочин властей викликав ще більше обурення трудящих. 4 червня у похороні жертв звірячої розправи взяло участь 15 тисяч робітників. Похорон перетворився в демонстрацію про-

Похорон жертв розстрілу
2 червня 1902 р.
Малюнок з газети «Wiek nowy»

тесту проти жорстоких дій властей. Хвиля страйків на підтримку вимог будівельників прокотилася по всій Галичині. Завдяки робітничій солідарності львівські будівельники добилися підвищення платні і встановлення дев'ятигодинного робочого дня.

Чимало пам'ятних місць Львова зв'язано з революційними виступами трудящих, що розгорнулися під впливом російської революції 1905—1907 рр. 2 лютого 1905 р. у місті відбулася багато-

тисячна маніфестація робітників і студентів. Учасники її несли червоні прапори і транспаранти із закликами польською й українською мовами: «Геть царат!», «Нехай живе українська республіка!», «Нехай живе польська республіка!» На площі біля пам'ятника Міцкевичу відбувся мітинг. Промовці закликали до революційної боротьби «за виборення ліпшого суспільного ладу», до солідарності з російськими робітниками.

Єдність з російськими революціонерами львівські робітники продемонстрували також під час святкування 1 Травня 1905 р. У цей день вони зібралися на площі Госевського (вул. Марченка) і влаштували тут мітинг, на якому висунули свої вимоги — запровадження восьмигодинного робочого дня, загального виборчого права та ін. Потім з лозунгами «Хай живе соціалістична республіка польська!», «Хай живе соціалістична Україна!» пройшли вулицями Кохановського (Маяковського), Баторія (Ватутіна), Карла Людвіга (просп. Леніна) до міського театру. Тут знову почався мітинг. Над головами робітників затріпотіли два прапори: червоний — символ революції і чорний з написом «Слава погибшим — смерть царатові!» — на знак трауру по жертвах «кривавої неділі».

Під час революційних виступів трудящі Австро-Угорської монархії вимагали запровадження загального виборчого права. На підтримку цієї вимоги робітничий клас Австро-Угорщини 28 листопада 1905 р. організував загальний політичний страйк. У Львові припинили роботу всі підприємства, на вулицях і площах почалися мітинги, демонстрації.

В цих умовах уряд оголосив про свій намір запровадити загальне виборче право. Та половинчасті проекти відповідного закону не задовольнили трудящих. Боротьба тривала... Робітничий рух поєднувався з виступами селян.

Демонстрація трудящих м. Львова з вимогою загального виборчого права біля пам'ятника А. Міцкевичу (листопад 1905 р.).

2 лютого 1906 р. на Високому Замку відбулися збори селян довколишніх сіл. На ці збори зібралося понад 30 тисяч селян. Як і на робітничих мітингах, тут майорів великий червоний прапор, над натовпом строкатіли гасла «Геть неволю!», «Хай живе загальне виборче право!..»

Під натиском революційних мас 2 грудня 1906 р. рейхсрат прийняв закон про загальне виборче право. 30 січня 1907 р. цей закон підписав імператор.

Однак введення загального виборчого права не дало трудящим справжньої свободи, а в Галичині, де фактично господарювала польська шляхта, соціальний і національний гніт був особливо жорстоким. На знак протесту студент Львівського університету М. Січинський в квітні 1908 р. застрелив австрійського намісника польського графа А. Потоцького. Замах здійснено в кабінеті намісника у будинку № 18 на вул. Чарнецького (Радянська).

М. Січинський був засуджений до смертної кари. Та могутня хвиля протесту, що піднялася в усій Галичині, не дозволила реакціонерам здійснити розправу. Смертний вирок М. Січинському було замінено на довічне ув'язнення, яке він відбував у станіславській тюрмі, відомій своїм суворим режимом та посиленою охороною. Проте друзі організували йому втечу за кордон.

У липні 1899 р. у Львові відбувся з'їзд українського студентства, учасники якого прийняли рішення боротись за відкриття університету з українською мовою викладання. В листопаді 1901 р. студенти-українці на знак протесту проти політики національного гноблення залишили Львівський університет і виїхали до Кракова. Відня та інших міст для продовження навчання.

Політика австрійського уряду знаходила підтримку з боку шовіністично настроєної частини студентів-поляків— синків і дочок поміщиків, капіталістів і реакційного духовенства. Саме тому у Львівському університеті створилась надзвичайно напружена атмосфера, що спричинилася до кривавих подій в липні 1910 р. Жертвою цих подій став студент юридичного факультету Адам Коцко, керівник прогресивної частини студентів.

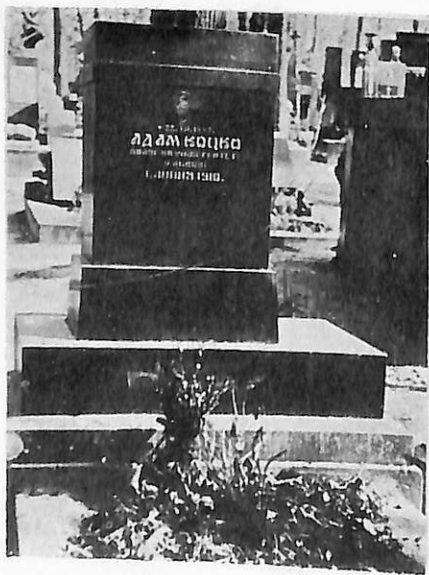

Старе приміщення університету.
Вул. Шербакова, 4

5 березня 1910 р. українська студентська молодь влаштувала в своєму Академічному домі (тепер — корпус Українського поліграфічного інституту імені І. Федорова на вул. Коцюбинського, 21) збори, на яких прийняла рішення продовжувати боротьбу за відкриття українського університету.

Тим часом шовіністично настроєні студенти-поляки почали створювати озброєні групи, так звані боївки. У травні 1910 р. боївкарі організували чотириденну облогу університету, не пропускаючи

Могила Адама Коцка
на Личаківському
кладовищі

до будинку жодного українця. Провокації боївкарів не припинялися. 1 липня 1910 р. А. Коцко та його товариші скликали в приміщенні університету своє віче (вул. Миколая, тепер Щербакова, 4). Боївкарі, які були у змові з реакційною професурою університету, забарикадували партами виходи із залу. Коли ж учасники віча спробували розібрати завали, польські шовіністи відкрили вогонь. Від куль боївкарів А. Коцко загинув. Кілька десятків чоловік було поранено.

Замість того, щоб затримати учасників бандитського нападу, поліція арештувала й ув'язнила студентів-українців.

4 липня 1910 р. відбувся похорон А. Коцка. Незважаючи на зливний дощ, у похороні взяло участь близько 20 тис. чоловік. Прибули делегації робітників і селян Галичини, Буковини. Вони несли вінки з написами «Народному борцеві», «Борцеві за справу народну»...

Події у Львівському університеті — яскрава сторінка боротьби трудящих Галичини за соціальне і національне визволення.

В роки першої світової війни, яка важким тягарем лягла на плечі народу, у Львові почалися антивоєнні виступи трудящих. 27 жовтня 1916 р. перед міським магістратом на площі Ринок зібралося кілька тисяч чоловік, переважно жінок та дітей. Поліція змусила їх залишити площу, і жителі міста, несучи транспаранти з написами «Геть війну!», «Віддайте нам наших батьків і чоловіків!», пройшли центральними вулицями міста.

Антивоєнні виступи трудящих Львова посилилися після перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції в Росії. У січні 1918 р. в Австро-Угорській монархії відбувся загальний страйк робітників. Учасники страйку виступили проти грабіжницьких умов миру, які відстоювала урядова делегація на переговорах у Бресті. У Львові страйкували залізничники і трамвайники. 18 січня відбулися бурхливі збори робітників Львівських залізничних майстерень (тепер паровозо-вагоноремонтний завод). Трудящі вимагали підвищення зарплати, поліпшення постачання продовольством. Страйкарів підтримали машиністи, телеграфісти та інші працівники залізниці, пізніше — трамвайники.

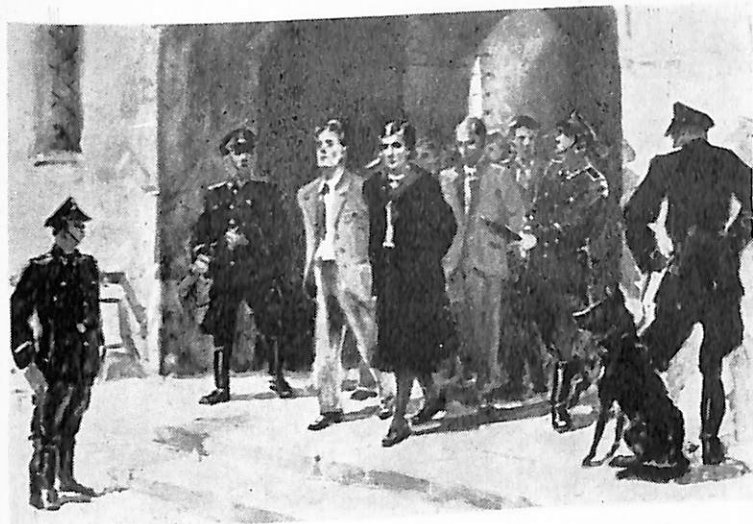
Слідом за львівським пролетаріатом застрайкували робітники Перемишля, Стрия, Борислава та інших міст. Проте опортуністичні лідери соціал-демократії допомогли буржуазії придушити страйк.

У період окупації Західної України буржуазно-поміщицькою Польщею трудящі продовжували боротьбу за соціальне й національне визволення. Цю боротьбу очолили комуністичні організації. 30 жовтня 1921 року в будинку школи на території собору св. Юра було скликано I крайову конференцію КПСГ. Та поліція вистежила місце роботи конференції й арештувала учасників. Від 22 листопада 1922 р. до 11 січня 1923 р. в будинку № 1 на вул. Баторія (Ватугіна) тривав суд над делегатами конференції. Це був перший великий процес комуністів Західної України, відомий під назвою Святоюрського процесу.

Населення Львова рішуче протестувало проти несправедливого рішення ради послів держав Антанти про «остаточне» приєднання Галичини до буржуазно-поміщицької Польщі (березень 1923 р.). На знак протесту проти цього акту трудящі міста 18 березня 1923 р. організували на площі Юра (пл. Б. Хмельницького) масову демонстрацію, під час якої сталася кривава сутичка між робітниками і поліцією. Багатьох демонстрантів було поранено і заарештовано. Того ж дня перед будинком товариства ім. Лисенка (вул. Шашкевича) молодь міста намагалася організувати демонстрацію протесту проти дій польського уряду. З великими труднощами поліції вдалося розігнати людей.

На загарбаних землях Західної України панував режим насильства і терору. Учасників революційної боротьби жорстоко переслідували, ув'язнювали в тюрми, розстрілювали. У 1924 р. серед мурів тюрми «Бригідки», що знаходилась на вул. Казимирівській (1 Травня), 20, було розстріляно революціонерів Дітріха і Солоненка, а в 1925 р. — комсомольця Ботвина.

З метою об'єднання робітничого і селянського руху в єдине революційне русло КПЗУ організувала в 1926 р. «Українське селян-

Арешт учасників I крайової конференції КПСГ 30 жовтня 1921 р.
З картини художника В. Савіна

сько-робітниче соціалістичне об'єднання» («Сельроб»). Центральний комітет «Сельробу» та редакція газети цієї ж назви знаходилися в будинку на вул. Валовій, 14. Через цю організацію КПЗУ здійснювала керівництво селянським рухом у Західній Україні, зокрема — масовим страйковим рухом сільськогосподарських робітників 1928—1929 рр.

Уряд жорстоко переслідував керівництво та членів «Сельробу». У 1932 р. це об'єднання було розпущене.

Вул. Валова, 14.
У цьому будинку
містився Центральний
комітет «Сельробу»
і редакція газети
тієї ж назви

Велику роль у боротьбі за возз'єднання Західної України з Радянською Україною відіграли революційні письменники С. Тудор, Я. Галан, О. Гаврилюк, П. Козланюк. У травні 1929 р. вони створили організацію «Горно», яка незабаром стала секцією міжнародного бюро революційної літератури в Москві (роботою бюро керували М. Горький, А. Барбюс, Р. Роллан). Органом «Горна» став журнал «Вікна», що виходив з 1927 р. В 1930—1933 рр. редак-

Вул. Магазинова. Будинок 1,
де розміщувалася редакція
журналу «Вікна»

ція журналу містилася у будинку № 1 на вул. Магазинівій. На сторінках «Вікон» друкувалися статті, які викривали колонізаторську політику буржуазно-поміщицької Польщі на західноукраїнських землях, реакційну суть ідеології українського буржуазного націоналізму, широко популяризували успіхи соціалістичного будівництва в СРСР, пропагували ідею дружби українського й російського народів.

Видавництво «Книжка», яке знаходилось на вул. 3 Травня (17 Вересня), 5, випускало літературу, що висвітлювала досягнення Радянської України і Радянського Союзу в будівництві соціалізму, знайомила трудящих з розвитком класової боротьби в країнах капіталу. Тут друкувались твори К. Маркса, Ф. Енгельса, В. І. Леніна.

У видавництві працювали відомі діячі революційного руху на Західній Україні, члени КПЗУ О. Букшований, Л. Кухта, В. Огоновський.

Виражаючи свої симпатії до Радянського Союзу та прагнення до возз'єднання з Радянською Україною, трудящі Львова в річницю Великої Жовтневої соціалістичної революції організовували святкові демонстрації перед будинком № 27 на вул. Котляревського, де в 1928—1939 рр. знаходилось радянське консульство.

Славні сторінки в літопис революційного руху у Львові вписали робітники під час квітневих подій 1936 р. На той час кількість безробітних у місті досягала 30 тисяч чоловік, більшість з них були українці.

14 квітня маси безробітних зібралися на вулицях Легіонів (просп. Леніна) і Академічній (просп. Шевченка). Коли на біржі праці пообіцяли роботу лише 200 безробітним, учасники демонстрації вирішили піти з вимогами до магістрату та воеводства. Але тут проти робітників виступила поліція. На Академічній площі (кінець просп. Шевченка) поліцай тяжко поранив безробітних Владислава Козака та Миколу Середу. По дорозі до лікарні В. Козак помер.

Злочин поліції глибоко обурив робітників. На багатьох підприємствах і вулицях завирували мітинги, збори. Розпочали страйк будівельники...

Янівське кладовище.
Могили В. Козака та десяти товаришів,
убитих під час похорону 16 квітня 1936 р.

Всупереч забороні поліції робітники вирішили поховати В. Козака не на Личаківському кладовищі, а нести його від вулиці Пекарської через усе місто на Янівське кладовище. Цим самим Львівський комітет КПЗУ мав намір перетворити похорон у демонстрацію протесту проти сваволі властей.

16 квітня на вулиці Пекарській зібрались тисячі трудящих. Під звуки «Інтернаціоналу», похоронна процесія з вінками та червоними прапорами вирушила до центру міста. Та дорогу їй заступила поліція. Майже всі, хто ніс труну, були вбиті або поранені...

На місце вбитих ставали нові робітники, вони озброювались камінням, палицями, били поліцаїв, стягували їх з коней.

На пл. Бернардинській (Возз'єднання) від кулеметних черг знову впали вбиті і поранені. Саме тут загинув робітник склозаводу, один із ватажків молоді комсомольць В. Миرونюк.

Біля міського театру між поліцаями та робітничою міліцією виникла нова сутічка. Перекинувши трамвай, робітники спорудили за театром барикаду й стримали натиск поліції. Похоронна процесія рушила вгору по вул. Казимирівській (1 Травня).

Біля тюрми «Бригідки» та поліцейської комендатури розгорівся справжній бій. Робітники намагалися розбити тюрму і випустити політв'язнів, а поліція з дахів тюрми і сусідніх будинків відкрила кулеметний вогонь.

Серед багатьох убитих був колишній політв'язень, робітник-будівельник М. Сікорський, серед поранених — комсомолка Марія Кіх.

Тільки надвечір робітники донесли труну з тілом В. Козака на Янівське кладовище. Тут, над свіжою могилою свого товариша, вони поклялися вести боротьбу з фашизмом до повного його знищення.

В травні 1936 року у Львові було скликано антифашистський конгрес діячів культури, який відбувся в робітничому будинку, спорудженому на кошти львівського пролетаріату (нині клуб трамвайників на вул. Клубній). У роботі конгресу взяли участь українські та польські діячі культури — Я. Галан, О. Гаврилюк, С. Тудор, К. Пелехатий, В. Василевська, А. Ковальська, Г. Гурська, Л. Кручковський та інші.

Конгрес гостро засудив фашизм, висунув вимогу про впровадження загального і безплатного навчання в усіх школах, відкрит-

У цьому будинку (Клубна, 1)
в травні працював антифашистський конгрес діячів культури

тя українських шкіл, українського університету. Конгрес продемонстрував рішучість прогресивної інтелігенції вести послідовну боротьбу проти фашистської реакції.

Революційна боротьба трудящих західноукраїнських земель за своє соціальне і національне визволення завершилась возз'єднанням краю з Радянською Україною. Незабутнього вересня 1939 р. Черво-

Львівський державний академічний
театр опери та балету ім. І. Франка,
в якому 26—27 жовтня 1939 р.
відбулися Народні Збори Західної України

на Армія перейшла колишній польсько-радянський кордон і подала братню руку допомоги населенню Західної України. 22 жовтня 1939 р. відбулася радісна й врочиста подія — вибори до Народних Зборів Західної України. 26 жовтня повноважні представники народу зібралися у Львівському міському театрі (тепер Державний академічний театр опери та балету імені І. Франка), щоб вирішити долю трудящих Західної України. Депутати Народних Зборів одностайно прийняли Декларації про встановлення Радянської влади в Західній Україні, про входження її до складу Української РСР, проголосили націоналізацію банків і великої промисловості, конфіскацію поміщицьких земель.

1 листопада 1939 р. п'ята позачергова сесія Верховної Ради СРСР задовольнила прохання Народних Зборів Західної України і включила Західну Україну до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік з возз'єднанням її з Українською Радянською Соціалістичною Республікою.

15 листопада 1939 р. третя позачергова сесія Верховної Ради УРСР прийняла закон про включення Західної України до складу УРСР.

Здійснилися одвічні мрії трудящих західноукраїнських земель про своє соціальне і національне визволення, про возз'єднання з Радянською Україною! Повноправні господарі на своїй землі, вони разом з усім радянським народом переможною ходою крокують у комуністичне завтра.

9(C2)(069)

Д72

Редактор
Б. Грищук
Художнє оформлення
Л. Морозова
Технічний редактор
Ц. Буркатовська
Коректор
Л. Кузьменко

На першій сторінці обкладинки:
Похорон Владислава Козака 16 квітня 1936 р.
Гравюра Л. Левицького. Фрагмент

На п'ятій сторінці:
Розстріл демонстрації робітників
на Стрілецькій площі (нині пл. Данила Галицького)
2 червня 1902 р.
Малюнок з газети «Wiek nowy»

Драк Николай Марьянович
МЕСТА РЕВОЛЮЦИОННОЙ СЛАВЫ
ВО ЛЬВОВЕ
(На украинском языке)

Здано до набору 20/X 1971 р.
Підписано до друку 4/II 1972 р.
Формат 60×90¹/₂. Папер, арк. 0,58.
Друк. арк. фіз. 1,16. Авт. арк. 0,6.
Видавн. арк. 0,92. БГ 10468.
Зам. 1158. Тираж 5000.
Папір крейд. Ціна 11 коп.
Видавництво «Каменяр»,
Львів, Підвальна, 3.
Друкоофсетна фабрика «Атлас»
Комітету по пресі
при Раді Міністрів УРСР,
Львів, Зелена, 20.